

СЕКЦІЯ XVII. ПСИХОЛОГІЯ ТА ПСИХІАТРІЯ

ВПЛИВ ВІЙНИ НА ІДЕНТИЧНІСТЬ

Колесник Володимир Андрійович

Курсант навчально-наукового інституту права та
підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, Україна

Науковий керівник: Мітченко Катерина Вікторівна

Викладач кафедри цивільного права та процесу
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, Україна

Війна є екстремальним модусом існування. Раптом вриваючись у повсякденне життя людей, вона приносить смерть, біль, масштабні руйнування, горе та страждання, порушує звичний спосіб життя та поведінкові патерни особистості, трансформує її мотиваційно-ціннісну та етико-смыслову сфери, стискає тимчасову перспективу до точки актуальності, блокує домінуючі цілі, звужує спектр позитивних емоційних проявів, змінює особистісну та соціальну ідентичність. Ці порушення тотальні і залежать від психологічної позиції кожної конкретної людини у військовому критичному інциденті, визначаючи лише специфіку переживання трагічної події як частини індивідуального і колективного буття. Незважаючи на те, що війни перекроюють геополітичну карту світу, перерозподіляють різного роду ресурси та капітали, залишають шрами, розриви та розломи у життєвих світах людей, вони протягом всієї історії існування людської цивілізації не припиняються, і люди знову і знову звертаються до війни як способу досягнення переваги та вирішення конфлікту [1].

У своєму дослідженні «Національна ідентичність у контексті глобалізації», доктор філософських наук та професор М. Козловець визначає ідентичність як прояв тотожності та відмінності раціонального та ірраціонального, профанного та сакрального, емоційного та семантико-міфологічного, яка характеризується динамічністю та процесуальністю. Ідентичність укорінюється у свідомості людей, їхніх моделях поведінки та соціальному позиціюванні [2].

Суб'єктивне почуття тотожності людини та об'єктивна здатність соціального суб'єкта до самототожності зі спільнотами формують колективну ідентичність. Остання презентується різними типами - родовою, етнічною, національною, релігійною, регіональною, цивілізаційною та іншими, які перебувають у суперечливій єдності та актуалізуються залежно від умов, потреб, інтересів та перспектив соціального розвитку.

Для всієї України, сучасна ситуація стала гіперекстремальною. І в цій непростій ситуації ми чітко повинні розуміти смисл нашого життя. Тому що, екзистенційний вакуум, в якому ми опинились, – це втрата цілей та сенсу, веде нас до фрустрації. У класичному сенсі психології та філософії логотерапії за В. Франклом – фрустрація це феномен в якому людина досягаючи певної мета, далі не знає що робити. В умовах війни ми мети не досягли, але попереду порожнеча, ми не знаємо до чого ми прийдемо

і що залишиться значущим в нашому житті

Війна викликала значні зміни в українському суспільстві, які не можна не помітити. Деякі з цих змін є позитивними та мають велике історичне значення. Однак, питання про те, як суспільство зможе подолати кризовий стан, викликаний війною, залишається відкритим.

Межі української ідентичності, що відображають зовнішні ознаки, стали більш чіткими. Європейська ідентичність зросла з 3,6 до 6,4 балів на десятибальній шкалі, де 0 означає повну відсутність ідентифікації з європейською культурою, а 10 - повну ідентифікацію з нею. Натомість ідентифікація себе з «радянськими людьми» послабилась – з 2,9 до 1,1 за аналогічною шкалою. Та й за розпадом СРСР жалкують лише 11%, хоча ще рік тому їх було 32% (і цей відсоток був більш-менш стабільним з 2014 року). З Росією і росіянами також все цілком передбачувано. Наприклад, якщо у 2021 році лише 55% опитаних вважали, що українці та росіяни не є одним народом, то вже у березні 2022 року таких було 77%, а у квітні – 91% [3]

За результатами дослідження можна зробити висновок, що внаслідок війни та інших внутрішніх та зовнішніх чинників українське суспільство пройшло важливий етап в еволюції своєї ідентичності. Зовнішні межі української ідентичності стали чіткішими, що виявляється у зростанні європейської ідентифікації та послабленні ідентифікації себе з «радянськими людьми». За результатами дослідження можна стверджувати, що українці поступово знаходять своє місце у світі та формують свою ідентичність.

Однак, питання виходу з кризового стану військових часів залишається відкритим і потребує додаткових зусиль з боку українського суспільства та його лідерів.

Список використаних джерел:

1. Усенко, Світлана Георгіївна, Анна Олександрівна Бойко, Катерина Андріївна Федченко. Як впливає війна на психічний стан людини?. The 4th International scientific and practical conference "Discussion and development of modern scientific research" (October 18-21, 2022) Helsinki, Finland. International Science Group. 2022. 487 p. 2022.
2. П'янківська, Людмила. Вплив наслідків війни на психічне здоров'я людини: огляд зарубіжних досліджень. collection of scientific papers «scientia» April 1, 2022; Kraków, Poland. 2022. с. 79-81.
3. Данило Судин. Як війна вплинула на нашу ідентичність, пам'ять та цінності. Український Тиждень. URL: <https://tyzhden.ua/iak-vijna-vplynula-na-nashu-identychnist-pam-iat-ta-tsin-nosti/>.